

**Uluslararası Sivil
ve Siyasi Haklar Anlaşması**
Düzenlenmemiş ileri sürüm

Bölüm: Genel
28 Mayıs 2019

Aslı: İngilizce

İnsan Hakları Komitesi

2980/2017^{*,} sayılı iletişim ile ilgili isteğe bağlı Protokol
kapsamında Komite tarafından kabul edilen görüşler,^{***}**

İletişim şu kişiler tarafından teslim edilmiştir: İsmet Özçelik, Turgay Karaman ve I. A.
(avukat Walter Van Steenbrugge tarafından temsil edilmektedirler)

İddiada bulunan kurbanlar: Yazarlar

Taraf Devlet: Türkiye

İletişimin tarihi: 12 Mayıs 2017 (ilk teslim tarihi)

Belge referansları: Komite usul kurallarının 92 ve 97. maddeleri uyarınca alınan karar, 19 Mayıs 2018 tarihinde Taraf Devlet'e iletilmiştir (belge şeklinde yayınlanmamıştır).

Görüşlerin Kabul Tarihi: 26 Mart 2019

Konu: Keyfi tutuklama ve gözaltı; adalet sistemine erişim

Usul sorunları: İç hukuk yollarının tüketilmesi; iddiaların kanıtlanma düzeyi

Önemli konular: Yaşam hakkı; işkence ve kötü muamele; keyfi tutuklama ve gözaltı; gözaltı koşulları; adil yargılanma hakkı; Sözleşmenin 4. maddesi uyarınca ihlal

Sözleşme maddeleri: 4, 6, 7, 9, 10 ve 14

Protokol Maddeleri: 1, 2 ve 5 (2) (b)

* _____ Komite tarafından 125. oturumda kabul edilmiştir (4-29 Mart 2019).

** _____ Komitenin aşağıdaki üyeleri iletişimin incelenmesine katılmıştır: Tania Maria Abdo Rocholl, Yadh Ben Achour, Ilze Brands Kehris, Christopher Arif Bulkan, Ahmed Amin Fathalla, Shuichi Furuya, Christof Heyns, Bamariam Koita, Marcia V.J. Kran, Duncan Laki Muhumuza, Photini Pazartzis, Hernán Quezada, Vasilka Sancin, José Manuel Santos Pais, Yuval Shany, Hélène Tigroudja, Andreas Zimmermann ve Gentian Zyberi.

*** Komite üyesi Gentian Zyberi (kısmen eşzamanlı, kısmen muhalif) tarafından bireysel bir görüş, mevcut görüşlere eklenmiştir.

1.1 Bu bölümün yazarları sırasıyla 1959, 1974 ve 1978 Türkiye doğumlu olan İsmet Özçelik, Turgay Karaman ve I.A.'dır. Yazarlar 12 Mayıs 2017 tarihinde Malezya'dan Türkiye'ye gönderildi. Sözleşmenin 6, 7, 9, 10 ve 14. maddelerine göre haklarının ihlal edildiğini iddia etmektedirler. Opsiyonel Protokol 24 Şubat 2007 tarihinde Taraf Devlet 'de yürürlüğe girmiştir. Yazarlar avukat, Bay Walter Van Steenbrugge tarafından temsil edilmektedir. Taraf Devlet, Genel Sekretere 2 Ağustos 2016 tarihli Sözleşme'nin 4 üncü maddesi uyarınca, istisna uygulandığına dikkat çekmiştir. 9 Ağustos 2018'de, Taraf Devlet, Genel Sekretere, OHAL'in 19 Temmuz 2018 itibariyle sona ermesiyle birlikte, istisna durumunun ortadan kalkması gerektiğini bildirmiştir.

1.2 12 Mayıs 2017 tarihli ilk şikayette, yazarların aile üyeleri, yazarların Türkiye'de bilinmeyen bir yerde gözaltında tutulduğunu ve işkenceye maruz kalma riski altında olduğunu iddia etti.¹ Şikayetlerinin Taraf Devlette Komite tarafından incelenmesini talep ederken, keyfi olarak gözaltına alınmalarını veya işkenceye maruz kalmamalarını sağlama talebini içeren geçici tedbirler almalarını istedi. 19 Mayıs 2017 tarihinde, Prosedürün 92. usulü uyarınca, iletişim ve geçici önlemlerle ilgili Özel Raportörü aracılığıyla harekete geçen Komite, Taraf Devletten, yazarların bulunduğu yerin doğrulanmasını ve bu kişilerin derhal yasaların koruması altına alınması adına gerekli tüm önlemlerin alınmasını; yazarların ailesine ve temsilcilerine buldukları yere dair bilgi verilmesini; yazarların yakınlarıyla iletişim kurabilmeleri için gereken tüm önlemlerin alınmasını; Yazarların derhal hakim önüne çıkarılıp, kendi seçtikleri bir avukata erişimlerinin sağlanmasını talep etti.

1.3 31 Ekim 2017 tarihinde, Yeni iletişim ve geçici önlemler konusundaki Özel Raportörü aracılığıyla hareket eden Komite, Taraf Devletin geçici tedbirleri kaldırma talebini reddetti. Komite, Taraf Devletten, yazarları derhal hakim önüne çıkarmak, avukata erişmelerini sağlamak, yazarlara uygun ve yeterli tıbbi bakımın hemen erişim sağlanması, yazarların aileleri, danışmanları veya seçtikleri herhangi bir kişi tarafından iletişim kurmalarına ve ziyaret edilmelerine izin verilmesi için gerekli tüm önlemlerin alınmasını istedi. Komite Prosedürünün 97. maddesi uyarınca, Komite ayrıca, Taraf Devletin, iletişimin kabuledilebilirliği konusundaki kabiliyetini esasa göre incelenmesi talebini reddetti.

1.4 25 Eylül 2017 tarihinde, I. A. komiteden şikayetini geri çekmiştir. 27 Şubat 2018 tarihinde, Taraf Devlet şikayetin durdurulmasını talep etti.

Yazarlar tarafından sunulan şekliye gerçekler

2.1 Yazarların Türk makamları tarafından Gülen hareketine bağlı olduğu düşünülmektedir. 2017'de Malezya'da ikamet etmekteydiler. Mayıs 2017'nin ilk haftasında Malezya terörle mücadele mevzuatı kapsamında, Türk makamlarının kontrolü veya talimatlarıyla hareket eden kişiler tarafından, yasadışı olarak, özgürlüklerinden mahrum bırakıldıklarını bildirmekteler.

2.2 Komite nezdinde iletişimin sunulduğu sırada, Turgay Karaman ve İsmet Özçelik 13 yıldır Malezya'da yaşamıştı. Turgay Karaman, Fethullah Gülen'in öğretilerinden ilham alan bir okul olan Time International School'un müdürüydü. 2 Mayıs 2017'de Gülen hareketi ile ilişkisi nedeniyle Malezya'da kaçırıldı. CCTV görüntüleri, bir yeraltı otoparkında kimliği belirsiz beş kişi tarafından bir arabaya zorla bindirildiğini ortaya çıkardı. Ailesi kendisine ulaşılamadığını anlayarak, yerel polisi ve Kuala Lumpur'daki BM ofisini uyardı. Bir akademisyen olan İsmet Özçelik, daha önce oğlunun Kuala Lumpur'daki evinden kimliği belirsiz Malezya güvenlik servisleriyle bağlantılı gibi görünen, kendisini kaçırmaya ve Türkiye'ye göndermeye çalışan silahlı kişilerin saldırısına maruz kaldıktan sonra, BMMYK tarafından iskan edilmeyi beklemekteydi. Yerel polis müdahale etti ve örtülü iadeyi durdurdu. Malezyalı yetkililer tarafından, serbest bırakılmadan önce 50 gün boyunca gözaltında tutulmuştur. 4 Mayıs 2017'de bir kez daha Malezya polisi tarafından özgürlüğünden mahrum bırakıldı.

2.3 Yazarların aile üyeleri tarafından, yazarların Kuala Lumpur'daki polis merkezinde gözaltına alındığı anlaşıldı. Yazarların herhangi bir avukata veya dava dosyalarına

1 _____ Ayrıca, 18 Mayıs 2017 tarihinde yazarların aile üyeleri tarafından ek bilgiler de sağlanmıştır.

erişimine izin verilmedi. Malezyalı avukatları derhal erişim elde etmek için talepte bulundu. 9 Mayıs 2017 tarihinde, avukat ve yazarların kısa süreyle iletişim kurmasına izin verildi. Ancak yazarların dava dosyalarına erişim talebi reddedildi.

2,4 12 Mayıs 2017 tarihinde, iade duruşmasının yapılmamış olmasına ve de bu yönde herhangi bir yargı kararının bulunmamasına rağmen yazarlar Türkiye'ye götürüldü. Türkiye'ye döndükten sonra, yazarlar bilinmeyen bir yerde tecritte tutuldu.

Şikayet

3.1 İlk başvuru sırasında,yazarlar, tutuklu olarak, Sözleşmenin 6, 7, 9 ve 10. maddelerinde belirtilen haklarına aykırı olarak, işkence ve kötü muamele gördükleri iddiasında bulundular. Taraf Devlet'te terör örgütü olarak belirlenen Gülen hareketine bağlı oldukları gerekçesiyle işkence ve istismar vakalarının, hareketle ilişkili olduğu iddia edilen şahıslara sıkça uygulandığının belgelendiğini belirttiler.²

3.2 Yazarlar ayrıca, Antlaşmanın 14. maddesi kapsamındaki haklarının, Türkiye'de bilinmeyen bir yerde gözaltında tutulurken ihlal edildiğini ve adil yargılanma hakkından mahrum bırakıldıklarını iddia ettiler. Yazarların nerede oldukları hakkında yakınlarının aldıkları tek bilgi, 14 Mayıs 2017 tarihinde Ankara Emniyet Müdürlüğü terörle mücadele birimi tarafından sorgulanmalarıydı. Akrabaları, yazarların nerede gözaltında tutuldukları veya hakim önüne çıkarılıp çıkarılmadıkları, avukata ya da dava dosyalarına erişim hakları olup olmadığı hakkında herhangi bir bilgiye sahip değillerdi.

3.3 25 Eylül 2017 tarihinde, Taraf Devletin şikayetin kabul edilebilirliği hakkındaki gözlemlerine ilişkin yorumlarında, yazarlar şikayet hakkında daha fazla bilgi verdiler. Antlaşmanın 9. maddesi uyarınca haklarının ihlal edilerek özgürlüklerinden keyfi ve hukuka aykırı olarak yoksun bırakıldıklarını iddia etmekte. İade talebi yapılmadan Malezya'dan çıkarıldıklarını, Türk makamlarının kendilerine yöneltilen suçlamalardan haberdar olmadıklarını, hakim karşısına çıkarılmalarının sırasıyla 19 ve 21 gün sürdüğünü, tutukluluk hallerinin gözden geçirilmesi için bizzat veya bir avukat vesilesiyle temsil edilme imkanlarının olmadığını ve dava dosyalarına erişemediklerini iddia etmektedirler.

3.4 Yazarlar, Antlaşmanın 7. maddesi uyarınca haklarının ihlal edilerek kötü muameleye maruz kaldıklarını iddia etmekte. İsmet Özçelik, avukatına kötü muameleye maruz kaldığını, kendisine karşı şiddet kullandığını ve ailesinin tehdit edildiğini bildirdi. Bu kötü muamele nedeniyle, sağlık sorunları – özellikle kalp durumu-büyük ölçüde kötüleşti. Turgay Karaman da kötü muamele ve işkenceye maruz kaldı. Yazarlar ayrıca hücre hapsi ile tehdit edildiğini iddia ediyorlar.

3.5 Yazarlar, 25 Eylül 2017 gününe ait sunumlarında, Antlaşmanın 10. maddesi uyarınca iddialarına ilişkin daha fazla bilgi vermektedir. Ailelerinin cezaevi transferlerinden haberdar olmadıklarını ve ailelerinin memleketinden uzakta bir hapishanede gözaltına alındıklarını iddia ediyorlar. Aileleriyle iletişim kurmak o kadar zor ve külfetli bir hale geldi ki, aile üyeleriyle telefon görüşmeleri için resmi başvuruda bulunmalarına rağmen, nadiren onlarla iletişim kurma fırsatına sahip oldular. Ayrıca, üç aylık bir süre boyunca ailelerinden kıyafet almalarına izin verilmediğini ve yeterli tıbbi bakım alma imkanlarının reddedildiğini iddia ediyorlar. En fazla 20 kişi için tasarlanmış ancak 26 kişinin tutulduğu aşırı kalabalık hücrelerde tutulmaktadır. Yiyeceklere, hijyenik koşullara ve rekreasyona temel erişimden mahrum bırakılmışlardır.

3.6 Antlaşmanın 14. maddesi uyarınca iddialarına göre, yazarlar kendilerine karşı yapılan suçlamalardan haberdar olmadıklarını ve yasal yardım istemeye erişimlerinin engellendiğini iddia etmektedirler. Avukatlarına danışmalarına ilk kez 13 gün (İsmet Özçelik) ve 17 gün (Turgay Karaman) tutuklandıktan sonra izin verilmiştir. Ayrıca, dava dosyalarına erişime izin verilmemiş ve sadece bir kez hakim karşısına çıkarılmışlardır.

² Yazarlar şu rapora atıfta bulunur:Türkiye'nin İşkenceye Karşı Darbe Önlemini Askıya Alması 'İnsan Hakları İzleme Örgütü, Ekim 2016 - Türkiye: İşkence ediliyor iddiasıyla gözaltında tutulanlara karşı bağımsız gözetmenlere erişim izni verilmelidir. Uluslararası Af Örgütü, Temmuz 2016

Devletin kabul edilebilirlik konusundaki gözlemleri

4.1 19 Temmuz 2017'de, Taraf Devlet gözlemlerini iletişimin kabul edilebilirliği üzerine sundu. Taraf Devlet, opsiyonel Protokolün 5 (2) (B) maddesi uyarınca, iç hukuk yollarının tükenmemesi nedeniyle iletişimin kabul edilemez olduğunu kabul eder. Ayrıca, yazarların 9, 10 ve 14 üncü maddelere göre taleplerinin, Taraf Devletin Genel Sekretere usulüne uygun şekilde bildirilmiş olan Sözleşme'nin 4. maddesine göre bir istisna yapması nedeniyle kabul edilemez olduğunu beyan eder.

4.2 Taraf Devlet, iç makamlarının bulgularına göre, gülen hareketi veya "Fetullahçı terör örgütü/paralel devlet yapısını (FETÖ/PDY)", Fetullah Gülen'in hükümeti devirmek amacıyla kurduğu silahlı bir terör örgütü olduğunu belirtir. Fetö/PDY'NİN, 15 Temmuz 2016 darbe girişiminden sorumlu olan ve ulusal güvenliği tehdit eden bir terör örgütü olduğu yönünde bir dizi kararla Türkiye Ulusal Güvenlik Konseyi'nin kurulduğu da belirtiliyor. Ülke çapında bir acil durumun 21 Temmuz 2016 tarihinden itibaren ilan edildiğini belirtmektedir. Taraf Devlet, 21 Temmuz 2016 tarihli Antlaşmanın 4. maddesi uyarınca istisna bildiriminde, olağanüstü halin bir sonucu olarak, alınan önlemlerin 2 (3), 9-10, 12-14, 17, 19, 21-22 ve 25-27. madde, Sözleşmenin 4. maddesi uyarınca izin verildiği gibi, madde kapsamındaki yükümlülüklerden muaf tutulabileceğini bildirmiştir.³ Taraf Devlet, yazarların 9, 10 ve 14. maddelerdeki iddialarının istisna bildirim kapsamında olduğunu bildirmektedir. Bu nedenle, bu iddiaların kabul edilemez olduğu Taraf Devletçe belirtilmiştir. 4. maddeye göre, olağanüstü hal ilanından sonra çıkarılan kararnamelerin ve alınan tedbirlerin ancak durumun devam etmesinin kesin olarak gerekli kıldığı ve yetkililerin karşılaştığı krizle orantılı olduğu ölçüde alındığını savunulmaktadır. Önlemlerin sadece olağanüstü hal süresince yürürlükte olacağı ve bunun geçici hüviyette olduğu belirtilmiştir.

4.3 Taraf Devlet, darbe girişiminin ardından çok sayıda tutuklama ve gözaltı işlemlerinin başlatıldığını belirtiyor. Bu olağanüstü hal ilanından sonra çıkarılan KHK'lar hakkında bilgi sağlamaktadır. Kanun Hükmünde Kararname kapsamında azami gözaltı süresi, etkin soruşturmanın yapılmasını sağlamak amacıyla 667 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 30 güne çıkarılmıştır. Daha sonra, değişen koşullar göz önüne alındığında, uzayan tutuklu kalma sürelerinin ölçülmesi gözden geçirildi. 684 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile azami gözaltı tutuklu kalma süresi yedi güne düşürülmüştür. Bu, bir cumhuriyet savcısının kararı ile yedi gün daha uzatılabilir. Gözaltı emrine karşı, gözaltında bulunan kişi, savunma avukatı veya yasal temsilci, eş veya birinci dereceden akrabalar tarafından ceza mahkemesine itiraz edilebilir. Tutuklu kalma süresi boyunca, hukuki yardım sağlanmakta giriş ve çıkışta sağlık raporları yayınlanmaktadır.

4.4 Taraf Devlet, yazarların davasının özel durumlarıyla ilgili olarak, Silahlı terör örgütü üyesi oldukları gerekçesiyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nca daha önceden yazarlara yönelik soruşturma başlatıldığını belirtiyor. Soruşturma dosyası ile ilgili olarak kısıtlama kararı alınmıştır. İsmet Özçelik hakkında 29 Ağustos 2016 gününde Sarayönü ceza hakimliği tarafından tutuklama emri çıkarılmıştır. Ankara ² Sulh Ceza Hakimliği'nin kararı ile 21 Mart 2017 gününde Turgay Karaman aleyhinde tutuklama emri çıkarılmıştır. Yazarların silahlı terör örgütüne üye olduklarından şüphelenildiği için Ceza Kanununun 314 (2) maddesi uyarınca tutuklama emri çıkarıldı. Yazarlar 12 Mayıs 2017 tarihinde Türkiye'ye geldiklerinde gözaltına alındı. 18 Mayıs 2017'de savcının talimatı üzerine gözaltı süresi yedi gün daha uzatıldı. Gözaltı süresince, yazarlar haklarından haberdar edildi. Yazarların akrabalarına 12 Mayıs 2017'de tutuklanmaları hakkında bilgi verilmiştir.

3

_____ 2 Ağustos 2016 tarihinde, Genel Sekreter aşağıdakilerden haberdar edildi: "... Darbe girişimi ve sonrası, diğer terör eylemleriyle birlikte kamu güvenliği ve düzeni için ciddi tehlikeler yaratmış ve uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 4. maddesi anlamında ulusun yaşamına tehdit oluşturmuştur. Türkiye Cumhuriyeti, ulusal mevzuat ve uluslararası yükümlülükleri doğrultusunda, yasaların öngördüğü şekilde gerekli önlemleri almaktadır. Bu bağlamda, 20 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye Hükümeti, Türkiye Anayasası (madde 120) ve 2935 sayılı olağanüstü hal Kanunu (Madde 3/1b) uyarınca 90 günlük bir süre için olağanüstü hal ilan etmiştir. Karar, Resmi Gazete'de yayımlanarak 21 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmıştır. Söz konusu Sözleşmenin 4. Maddesinde izin verilen şekilde, bu süreçte, alınan önlemler, Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 2/3, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 19, 21, 22, 25, 26 ve 27. maddelerine ilişkin yükümlülüklerin istisnaya uğramasını içerebilir.

4

17 Mayıs 2017 tarihinde, İsmet Özçelik'e barodan atanan avukat hizmeti vermiştir. Avukatıyla bu tarihte bir araya gelmiş ve ifadesi avukatının huzurunda kolluk kuvvetleri tarafından alınmıştır. 19 Mayıs 2017'de Turgay Karaman da avukatıyla bir araya gelmiş olmakla birlikte, avukatının huzurunda kolluk kuvvetleri tarafından ifadesi alınmıştır.

4.5 Yazarlar 12-23 Mayıs 2017 tarihleri arasında gözaltında tutuldu. Gözaltına alınmadan önce ve sonra tıbbi olarak muayene edildiler ve buna ilişkin tıbbi rapor düzenlenmiştir. 23 Mayıs 2017 tarihinde, yazarlar Ankara ⁵ Ceza Hakimliğince, avukatlarının huzurunda mahkeme kararıyla gözaltına alınmıştır. ve 3 Haziran 2017 tarihine kadar, Sincan T tipi kapalı Cezaevi'ne tutuldular. Ardından, güvenlik ve kapasite nedeniyle, Denizli T tipi kapalı Cezaevi'ne nakledildiler. Halen Denizli Cezaevi'nde tutulmaktadır.

4.6 Sincan Cezaevi'nde gözaltına alınan Turgay Karaman ve İsmet Özçelik, günde 24 saat acil sağlık hizmetlerine erişebildi. Koğuşta televizyon izlenebiliyordu, ayrıca tuvalet, banyo ve mutfak olanakları vardı. Açık hava ve güneş ışığına sınırsız erişimleri vardı. Pazartesileri hapisane ziyaret günüydü. Ancak, akrabaları yazarları ziyaret etmedi. Bunu yapma haklarına sahip olmalarına rağmen, yazarlar herhangi bir telefon görüşmesi yapmadılar veya mektup gönderip veya almadılar. İsmet Özçelik, avukatıyla 28 Mayıs 2017 tarihinde 57 dakika, 30 Mayıs 2017 tarihinde ise 66 dakika görüşmüştür. Turgay Karaman, 26 Mayıs 2017 tarihinde avukatıyla 30 dakika görüşmüştür. Denizli Cezaevi'nde yazarlar 20 kişilik bir koğuşta tutuluyorlardı. Telefon konuşmaları veya ziyaretlerle ilgili herhangi bir kısıtlama yoktur. İsmet Özçelik, 6 Haziran 2017 tarihinde ailesi tarafından ziyaret edildi. Turgay Karaman, 12 Haziran 2017 tarihinde bir akrabasıyla telefon görüşmesi yaptı.

4.7 Taraf Devlet, yazarların Ankara ⁵ Sulh Ceza Hakimliğinin gözaltı kararına itiraz etmediğinden dolayı, iç hukuk yollarının tükenmediği için bunun kabul edilemez olduğunu öne sürmektedir. Taraf Devlet ayrıca, Taraf Devlet ayrıca, ilgili keyfi tutuklama ve gözaltına alınma ve tutuklama gerekçelerinin bildirilmemesine ilişkin iddiaların, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 141. maddesi uyarınca birinci derece mahkemeler tarafından incelenebilir olduğunu ileri sürmektedir. Taraf Devlet, tüm idari ve adli çözümlerin tükenmesinden sonra, bireylerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Protokolleri kapsamında yer alan ihlaller iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne şikayette bulunabileceğini belirtmektedir. Mahkeme, 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin ardından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne sunulan davalarda, Anayasa Mahkemesi nezdindeki şikayetlerin, başvuranın şikayette bulunmadan önce izlemesi gereken etkili bir çözüm olduğunun tespit edildiğini belirtti.⁴

Yazarların kabul edilebilirlik konusundaki gözlemlerine ilişkin yorumları

5.1 25 Eylül 2017'de yazarlar, devletin iletişimin kabul edilebilirliği hakkındaki gözlemlerine ilişkin yorumlarını sundular.

5.2 Yazarlar, Taraf Devletçe sunulan iç çarelerin hiçbirinin yeterli veya etkili bir çözüm oluşturmadığını iddia etmektedir.

5.3 Yazarlar, Ankara ⁵ Sulh Ceza Hakimliğinin gözaltı kararına itiraz ettiklerini belirttiler. 30 Mayıs 2017 gününde, Turgay Karaman'ın avukatı kararı temyiz ederken, Baro tarafından İsmet Özçelik'e atanan avukat, 26 Mayıs 2017'de gözaltı kararını temyiz etti. 22 Haziran 2017 tarihinde Ankara ⁶ ceza hakimliği her iki başvuruyu da reddetti.

5.4 Yazarlar, maddi tazminat elde etmek için 141. madde uyarınca yerel mahkemelere şikayette bulunmanın, kendilerine çare olmadığını belirtmektedir. Birincil amaç, maddi tazminat almak değil, hakların sürekli ihlalinin sona ermesi ve tutukluluk halinden kurtulmayı sağlamaktır.

5.5 Yazarlar, anayasa Mahkemesine bireysel bir başvurunun yapılmasının, mahkemenin KHK'lar uyarınca uygulanan önlemlerle karşı yetkisi olmadığı için etkili bir çözüm olmadığını savunuyorlar. Anayasa Mahkemesi, 13 Ekim 2016 tarihinde, ana muhalefet partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) tarafından, Eylül 2016'da, 667 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin anayasallığının gözden geçirilmesi için sunulan bir itirazın

reddedildiği bir karara imza atmıştır. Mahkeme böyle bir inceleme yapmak için yetkili olmadığını tespitinde bulundu. Ayrıca, Anayasa Mahkemesine hak talebinde bulunmanın makul olmayan bir şekilde uzatılacağını savunuyorlar. Son mevcut verilere göre, mahkeme geçmişte yılda en fazla 20.000 dava ile uğraşırken, şu anda 100.000'den fazla dava şu mahkemede işlem beklemektedir.⁵ Son tahminlere göre, mahkemenin halen devam etmekte olan davaları incelemesi en az 10 yıl sürecektir.⁶

5.6 Yazarlar, kullanabilecekleri iç hukuk yollarının bulunsa bile, gerçek yasal temsil ve yardımlara dayanmadıkları için onlara güvenemeyeceklerini iddia ediyorlar. Avukat bulmak son derece külfetli olmuştur. Çoğu, Gülen hareketi ile bağlantılı olduğu iddia edilen herkesi temsil etmekten oldukça korkmaktadır. Aile üyelerinin bir avukat bulması ancak defalarca geri çevrildikten sonra mümkün olmuştur. İsmet Özçelik'in avukatının Mayıs 2017'de kendisini sadece bir kez ziyaret ettiği belirtildi. Ancak kısa bir süre sonra, bir Gülen hareketi mensubuna sözde hukuki yardım sağladığı için avukat tutuklandı. Bu avukatla temas kurmaya çalışan yazarların arkadaşı da tutuklandı. Serbest bırakıldıktan sonra, avukat yazarı temsil etmekten vazgeçti. Türkiye Barosu tarafından başka bir avukat atandı. Bu avukat, çıkarlarını savunmak şöyle dursun, yazarı işlemediği suçları itiraf etmeye iknaya çalıştı. Yazarlar, Türk Adalet Sistemi hakkında hukuki bir geçmişleri veya bilgileri olmadığını ve bu nedenle hukuki yardım yokluğunda iç yargılamayı başlatacak konumda olmadıklarını belirtmektedir.

5.7 Yazarlar ayrıca, ülkedeki insan haklarının ağır ve sistematik ihlalleri nedeniyle Türkiye'deki iç hukuk yollarının etkili olmadığını belirtmektedir. Hakim ve savcıların yaklaşık üçte birinin (4,424) Gülen hareketi ile komplo iddialarıyla görevden alındığını, 2,386 hakim ve savcının gözaltına bulunduğu belirtiliyor.⁷ Kasım 2016 raporunda, Avrupa Komisyonu şunları vurguladı: "Büyük ölçekli işten çıkarmaların yanı sıra, çok sayıda yeni hakim ve savcının işe alınması, yargının işleyişini ve bağımsızlığına ciddi bir tehdit oluşturmaktadır".⁸

5.8 Yazarlar, Sözleşme'nin 9, 10 ve 14. maddeleri kapsamındaki iddialarının, Taraf Devlet makamlarının aldıkları istisnai önlemler, orantılılık, tutarlılık ve ayrımcılık yapmama ilkelerine uymadığı için, 4. madde uyarınca Taraf Devletin derogasyonuna rağmen kabul edilemez olduğunu bildirmektedir.⁹ Yazarlar, orantılılık ilkesinin, istisnai önlemlerin, ulusun hayatı tehdit eden bir toplumsal acil duruma başa çıkmak için gerekli olanın kesinlikle ötesine geçmemesi gerektirdiğini belirtmektedir.¹⁰ Kanun Hükmünde Kararnamelerin, Gülen hareketinin fikirleriyle bağlantılı veya ilham alan tüm bireyleri veya kuruluşları ortadan kaldırmak amacıyla kabul edildiğini ve bu nedenle derogasyonun 4. madde kapsamındaki istisnaların amacı ve işlevine aykırı olduğunu savunmaktadırlar.

Taraf Devlet'in ölçütler konusundaki gözlemleri

6.1 27 Şubat 2018'de, Taraf Devlet şikayet üzerine gözlemlerini sundu. Yerel çarelerin tükenmediği ile ilgili argümanlarını yinelemekle birlikte yazarların kabul edilebilirlik iddialarını doğrulamadıklarını bildirmektedir.

5 _____ Yazarlar, 13 Nisan 2017 tarihli 'Inside Turkey's Purge' adlı New York Times makalesine atıfta bulunuyor.

6 _____ Yazarlar Hürriyet Daily News gazetesinin 1 Nisan 2017 tarihli 'Anayasa Mahkemesinin tutuklu gazetecilere verdiği karar' başlıklı makalesine atıfta bulunuyor (Anayasa Mahkemesi web sayfasında bulunan istatistiklere göre, mahkeme 2014'te 20.578, 2015'te 20.376, 2016'da 80.756 ve 2017'de ise 40.530 bireysel başvuru aldı). Mahkeme, 2014'te 10.926, 2015'te 15.416, 2016'da 16.102 ve 2017'de 89.653 davada karar verdi.

7 _____ Avrupa Komisyonu, ' Personel Çalışma Belgesi: Türkiye 2016 Raporu', 9 Kasım 2016.

8 _____ Aynı yerde, s.19

9 _____ Yazarlar, İnsan Hakları Konseyi, keyfi gözaltı çalışma grubu, 1/2017 sayılı Rebiî Metin Görgeç (Türkiye) a/HRC/WGAD/2017/1, 8 Haziran 2017 ile ilgili görüşe atıfta bulunmaktadır.

10 _____ Yazarlar şunlara atıfta bulunmaktadırlar: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, *Aksoy/Türkiye*, (başvuru No: 21987/93), 18 Aralık 1996; *Demir ve diğerleri / Türkiye* (başvuru No: 21380-83 / 93), 23 Eylül 1998; *Nuray Şen / Türkiye* (başvuru No: 41478/98), 17 Haziran 2003 ve *Bilen / Türkiye* (başvuru No: 34482/97), 21 Şubat 2006.

6.2 Taraf Devlet, Sözleşme'nin 9. maddesi kapsamındaki yazarların iddialarının, Sözleşmenin 4. maddesi uyarınca yapılan istisnai durum kapsamına girdiğini ve bu nedenle şikayetin incelenmesinde derogasyonun dikkate alınması gerektiğini yinelemektedir. Yazarlara karşı soruşturmanın hala beklemede olduğu da belirtiliyor. Ankara 5. Ceza Hakimliği'nin gözaltı kararında yer alan, İsmet Özçelik'in FETÖ/PDY üyeleri tarafından kullanılan şifreli bir iletişim sistemi olan ByLock uygulamasını kullandığı ve FETÖ/PDY'Yİ desteklemek amacıyla 2014 yılında Bank Asya'ya para yatırdığı belirtildi. Taraf Devlet, yazarların tutukluluğunun, olağanüstü hal, derogasyon bidirimi, yazarların soruşturma kapsamı ve iddia edilen suçların ciddi ve karmaşık doğası dikkate alınarak keyfi veya asılsız sayılamayacağını kabul etmektedir.

6.3 Sözleşmenin 14. maddesi uyarınca yazarların iddialarına gelince, Taraf Devlet, dava dosyasına erişimin, Ceza Muhakemesi Kanununun 153. maddesi uyarınca sınırlandırılabilirliğini belirtmektedir.: "Savcının talebi üzerine, savunma avukatının dava dosyasının içeriğini inceleme ve suretini alma hakkı, devam eden soruşturmayı tehlikeye atması durumunda hakimın kararı ile sınırlandırılabilir." Bununla birlikte, kısıtlamanın şüphelinin ifadelerine, uzman raporlarına ve şüphelinin bulunma hakkına sahip olduğu yargı işlemlerinin kayıtlarına uzanmadığını belirtilmektedir. Polis soruşturması kapsamında sorulan sorular ve Cumhuriyet Başsavcılığı ve mahkeme nezdindeki duruşmalar yoluyla yazarların kendilerine yöneltilen suçlamalardan haberdar oldukları savunuyor. Ayrıca, iddianame yayınlandıktan sonra, dosyadaki kısıtlamanın kaldırıldığını ve savunma avukatının dosyanın içeriğini inceleyip kopyalayabileceğini de belirtiyor. Taraf Devlet, yazarların adil yargılanma hakkından mahrum bırakılmadığını bildirmektedir. Ayrıca, yazarların iddialarını 14. madde uyarınca, yerli makamlar nezdinde gündeme getirmedikleri de belirtiliyor.

6.4 Taraf Devlet, Sözleşme'nin 7. maddesi uyarınca yazarların iddialarıyla ilgili olarak, ' yakalama, gözaltı ve ifadelerin alınması ile ilgili Kanun'un 9. maddesinin, kötü muameleyi önlemek için tutuklanan veya gözaltına alınan kişiler için tıbbi rapor düzenlenmesinin zorunlu bir gereklilik olduğu da belirtilmektedir. Aynı şekilde, bir şüphelinin naklinden önce gözaltı süresince, sürenin uzatılması veya gözaltından serbest bırakılması üzerine bir doktor raporu da düzenlenir. Gözaltına alınmadan önce ve sonra tıbbi olarak muayene edilmişlerdir; buna ilişkin tıbbi rapor düzenlenmiştir. Ayrıca Sincan ve Denizli cezaevlerinde de muayene edilmişlerdir. İşkenceye veya kötü muameleye maruz kaldıklarına dair hiçbir belirti yoktur. Ayrıca, yazarların 14. madde uyarınca iddialarını yerli makamlar nezdinde gündeme getirmedikleri de belirtiliyor.

6.5 Sözleşme'nin 10. maddesi uyarınca yazarların iddiaları ile ilgili olarak, Taraf Devlet, yazarların 23 Mayıs-3 Haziran 2017 tarihleri arasında Sincan hapishanesinde tutuklu olduklarını belirtmektedir. Bu süre zarfında akrabalarıyla iletişim kurabildiler ve tıbbi olarak muayeneye tabi oldular. Turgay Karaman, sağlık sorunları olduğu iddiasında bulunmadı. İsmet Özçelik'e 30 Mayıs 2017 tarihinde "KAH (koroner arter), DM (diabetes mellitus) ve HT (hipertansiyon)" tanısı konuldu. Buna göre ilaçlar reçete edildi. Yazarlar, cezaevi kantininden cezaevi hesaplarına yatırılan fonlardan temel kıyafetler satın alabildiler. Akrabaları tarafından getirilen kıyafetler usulüne uygun olarak kabul edildi ve yazarlara teslim edildi. Yazarların cezaevi çamaşırvhanesine bir ücret karşılığında erişimi vardı. Bunu yapma hakkına sahip olmalarına rağmen, herhangi bir telefon görüşmesi yapmadılar veya herhangi bir mektup göndermediler veya almadılar. 3 Haziran 2017'de yazarlar Denizli cezaevi'ne nakledildi. Turgay Karaman, 3 Haziran 2017 tarihinde aile hekimi tarafından cezaevinde incelendi. Daha sonra Denizli devlet Hastanesi'nde bir doktor tarafından muayene edildi ve gerekli ilaçlar reçete edildi. 21 Eylül 2017'de bir dış sağlık merkezinde muayene edildi. İsmet Özçelik, 3 Haziran, 5 Temmuz, 10 Ağustos, 2 Ekim ve 30 Kasım 2017 tarihlerinde aile hekimi tarafından muayene edilmiştir. Bunun yanında, tedavi de edildi. 12 Temmuz 2017'de Denizli devlet Hastanesi'nde bir kardiyolog tarafından muayene edildi. Turgay Karaman, Haziran-Aralık 2017 tarihleri arasında babasıyla 13 kez telefon görüşmesi yaptı. İsmet Özçelik, 27 Kasım 2017 tarihinde kız kardeşiyle telefon görüşmesi yaptı. Yazarların mektup alma ve göndermeleri konusunda herhangi bir kısıtlama yoktur ve her iki yazar da mektup gönderip aldı. Yazarlar ayrıca danışmanlarıyla iletişim kurup ve ziyaretçilere açtılar. Yazarlara, her iki cezaevinde de yaşlarına, sağlık koşullarına ve dini ve kültürel gerekliliklere uygun içme suyu ile besleyici ve sağlıklı yiyecekler sağlanmıştır. Taraf Devlet, yazarların gözaltı koşullarının bu nedenle

Sözleşmenin 10. maddesine uygun olduğunu bildirmektedir. Taraf Devlet, yazarların iddialarını yerli makamlar nezdinde, 10. madde uyarınca başvuruda bulunmadıklarını da belirtmektedir.

Yazarların, taraf Devlet'in esasa ilişkin gözlemleri hakkındaki yorumları

7.1 16 Temmuz 2018'de yazarlar, Taraf Devletin şikayetin esası hakkındaki gözlemlerine ilişkin yorumlarını sundular.

7.2 Yazarlar, Taraf Devletin ilgili tutuklama emirleri, iade talepleri veya gözaltı kararları gibi herhangi bir belgeyi, yazarların sözleşme kapsamındaki haklarına aykırı muameleyle tabi tutulmadığına dair sunumularını desteklemek için takdim etmediklerini belirtmektedir.

7.3 Yazarlar, Antlaşmanın 9. maddesi uyarınca haklarının ihlal ederek özgürlüklerinden keyfi ve hukuka aykırı olarak yoksun bırakıldıklarını belirtiyorlar. Malezyalı avukatlarının verdiği bilgilere göre, Malezya Özel Şube, 11 Mayıs 2017 akşamı Türk istihbarat görevlilerince gözaltına alınmalarını gizlice sağladı. Daha sonra, ailelerine veya hukuk danışmanlarına herhangi bir bildirimde bulunmaksızın Ankara'ya götürüldüler. Kendilerine karşı düzenlenen somut suçlamalardan haberdar edilmediler ve gözaltına alınmalarının kesin nedenlerinden hala habersizler. Sadece Taraf Devletin gözlemleriyle, kendilerine karşı iddia edilen kanıtlardan bazılarının farkında olduklarını belirttiler. İsmet Özçelik aleyhindeki suçlamalarla ilgili olarak listelenen tek kanıt, dünya çapında bir milyondan fazla insanın kullandığı bir çevrimiçi iletişim platformu olan Bylock uygulamasını kullanıyor olduğu ve yıllardır Türkiye'nin en büyük Katılım Bankası olan Bank Asya'ya para yatırdığı olarak belirtiliyor. Turgay Karaman'a karşı tutukluluğunu haklı çıkaracak herhangi bir kanıt Taraf Devletçe sunulmadığı belirtiliyor. Yazarlar, Taraf Devlet tarafından atıfta bulunulan kanıtların makul şüphe standardını açıkça karşılamadığını bildirmektedir.

7.4 Yazarlar, derhal bir hakim önüne çıkarılmadıklarını belirtiyorlar. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5. maddesinin, bir kişiyi hakime erişim olmaksızın özgürlüğünden dört günden uzun süre yoksun bırakıldığında, haklarının ihlal edildiğinin kabul edildiğini belirtmektedirler.¹¹ Ayrıca, belirtilmektedir ki, hakim karşısına ilk çıkışlarından beri, gözaltına alınmalarını incelemek için şahsen ya da avukat aracılığıyla tekrar mahkemede bulunamadılar. Dava dosyalarına erişimleri olmadıkları için, soruşturmanın ilerleyişi hakkında bilgi sahibi değildiler.

7.5 Sözleşme'nin 7. maddesindeki iddialar ile ilgili olarak, yazarların Taraf Devletçe, işkence veya kötü muamele emareleri göstermeyen Denizli ve Sincan cezaevlerine gönderilmeleri üzerine sağlık raporlarının düzenlendiği iddiasında bulunmuştur. Yazarlar, Taraf Devletin söz konusu tıbbi raporları, gözlemlerinde sunulmadığını ve raporlara erişimleri olmadıklarını belirtmektedir. Ayrıca, bu raporlar mevcut olsa bile, işkencenin veya kötü muamelenin yansıtılmadığını iddia ediyorlar.¹²

7.6 Antlaşmanın 10. maddesi uyarınca yazarlar, avukatları veya aile fertleri bilgilendirilmeden Denizli cezaevi'ne nakledildiğini iddia ediyorlar. Ayrıca, Denizli cezaevi'nin Ankara'daki akrabalarından altı saat uzaklıkta olduğunu da belirtiyorlar. Ayrıca, ailelerinden üç ay boyunca kıyafet almalarına izin verilmediğini ve aileleriyle olan temasın

11 _____ Yazarlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi *McKay / Birleşik Krallık* (başvuru No. 543/03), 13 Ekim 2006, 33. paragrafa alıntıda bulunmaktadır.

12 _____ Yazarlar İnsan Hakları İzleme Örgütünün, 12 Ekim 2017 ve Ekim 2016 gününe ait "Türkiye'de Gözaltında İşkence ve Adam Kaçırma" ve İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün, "Keyfi Tutamlar" raporlarına atıfta bulunmaktadır. "İşkence gördüğü iddia edilen tutuklular, rutin tıbbi raporlar için doktorların önüne çıkarılmıştır. Ancak doktorlar işkencenin kanıtlarına dair bulgu elde edemedi. Uygun tıbbi muayeneler ve yardım almayla ilgili, ve de gözaltında tutulmaların yaralarını tanımlamasına veya gözaltındaki tedavi hakkında konuşmalarına polisler engel teşkil etmedi." Ayrıca, OHCHR tarafından hazırlanan bir rapora atıfta bulunularak, Güney-Doğu güncellemesi dahil olmak üzere OHAL'in Türkiye'deki insan hakları üzerindeki etkilerine ilişkin rapora atıfta bulunuluyor. Ocak-Aralık 2017', Mart 83 83. paragrafta belirtilir: "OHCHR, gözaltında tutulan tutukluların atanmış doktorlar tarafından yapılan tıbbi kontrollerin sıklıkla polis memurlarının huzurunda yapıldığı, hastaların gizliliğinin ihlal edildiği, ve olası işkence veya kötü muameleyle maruz kalındığına dair yeterli belgelere yer verildiğine dair güvenilir raporunu aldı."

bir hayli zor ve külfetli olduğunu, nadiren onlarla iletişim kurma fırsatına sahip olduklarını iddia ediyorlar. Yurt dışında yaşayan, ancak telefon görüşmesi yapmalarına izin verilmeyen eşlerinin ve çocuklarının telefon görüşmesi yapmak için izin başvurusunda bulduklarını iddia ediyorlar. Onlar sadece sınırlı olarak Türkiye'de ebeveynleri ile telefon görüşmelerine izin verilmiştir. Turgay Karaman, telefon görüşmesi yapmak için ısrar ederken, hapishane Müdürü tarafından hücre hapsi ile tehdit edildi. Yurt dışında aileleriyle iletişim kurmanın tek yolu mektup yoluyla mümkün olsa da; gönderilen mektupların bir kısmı hapishane yetkilileri tarafından yazarlara teslim edilmez ve ya teslim edilmesi bir aya kadar sürer. Ayrıca, sağlıklarını ve refahlarını ciddi şekilde etkileyen gerekli tıbbi tedaviyi almalarının reddettiklerini iddia ediyorlar. Yazarlar ayrıca, altı ila on kişinin yerde uyuması gereken aşırı kalabalık hapishane hücrelerinde kalmak zorunda olduklarını ve temel gıda, hijyen ve rekreasyona erişemediklerini iddia ediyorlar.

7.7 Antlaşmanın 14. maddesi uyarınca olan iddialar ile ilgili olarak, yazarlar, sorgulama sırasında kendilerine yöneltilen soruların, onlara karşı yapılan suçlamalar hakkında bilgi vermek amacıyla yetersiz olduğunu savunuyorlar. Avukatları ile yaptıkları görüşmenin izlenerek kaydedildiğini de belirtiyorlar.¹³ Yazarlar, dava dosyasına veya etkili hukuk danışmanlığına erişemedikleri iddialarını da yineliyorlar. Aleyhlerine soruşturmada ilerleme kaydedilmediğinden aşırı gecikmeden yargılanma ihtimalleri bulunmamaktadır.

Komite nedzindeki konular ve işlemler

Kabul edilebilirliğin değerlendirilmesi

8.1 Komite, bir iletişimde yer alan herhangi bir talebi göz önünde bulundurmadan önce, kendi prosedürünün 93. kuralı uyarınca, Sözleşmeye Ek Seçmeli Protokol kapsamında kabul edilip edilmeyeceğine karar vermelidir.

8.2 Komite, isteğe bağlı Protokolün 5 (2) (A) maddesi uyarınca, aynı maddenin başka bir uluslararası soruşturma veya çözüm prosedürü altında incelenmediğini tespit etmiştir.

8.3 Komite, Taraf Devletin, Ankara⁵. Sulh Ceza Hakimliğinin gözaltı kararlarına itiraz edilmediği için, iç hukuk yollarının tükenmemesi gerekçesiyle iletişimin kabul edilemez sayılması gerektiğini belirtmektedir. Ancak Komite, yazarların bu kararları temyiz başvurusunda bulduklarını, 22 Haziran 2017 tarihinde temyiz başvurusunu reddeden Ankara⁶ Ceza Hakimliğine başvuruda bulunulduğunu belirtti. Komite, Taraf Devletin, yazarların bu konudaki iddiasını reddetmediğini ve yazarların gözaltı kararına karşı başka temyiz yolları belirtmediğini belirtmektedir. Komite, yazarların bu nedenle bu çareyi tükettiğini varsayar.

8.4 Komite, Taraf Devlet'in, yazarların Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmaksızın iç hukuk yollarını tüketmediklerini ileri sürdüğünü kaydeder. Ayrıca, Taraf Devlet'in, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, olağanüstü hal ilanından sonraki duruşma öncesi gözaltına alınma durumlarında, Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bireysel başvuruların etkili bir çözüm teşkil ettiğini iddia ettiğini ileri sürmüştür.¹⁴

8.5 Komite, yazarların Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmalarının şu şekilde etkili bir çözüm olmadığı yönündeki görüşlerini belirtir: a) Mahkeme, Kararnamelerce getirilen önlemlerle başa çıkma konusunda yetkili değildir; b) süreç makul olmayan bir şekilde uzatılır; ve c) Anayasa Mahkemesine itirazda bulunmak için etkili yasal temsil ve yardımlara güvenemezler. Komite, Taraf Devlet'in, kanun hükmünde kararname uyarınca getirilen yargılama öncesi tutuklama ile ilgili davalarda, Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvurunun etkinliği hakkında herhangi bir bilgi

13 _____ Ayrıca, OHCHR tarafından hazırlanan bir rapora atıfta bulunularak, Güney-Doğu güncellemesi dahil olmak üzere: OHAL'in Türkiye'deki insan hakları üzerindeki etkilerine ilişkin rapora atıfta bulunuluyor. Ocak-Aralık 2017', Mart 83 83. paragrafta belirtilir: " 667 sayılı Kararname önemli ölçüde hukuki danışmanlık haklarına zara vermektedir. Tutuklular ve avukatları arasındaki sözlü istişarelerin güvenlik nedenleriyle kaydedilebileceğini, aldıkları bazı belgelere el konabileceğini; bu görüşmenin zamanlaması ve kovuşturma talebi üzerine avukatın değiştirilebileceği belirtilmiştir.

14 _____ *Mercan / Türkiye*, (başvuru No. 56511/2016), 8 Kasım 2016; *Zihni v. / Türkiye*, (başvuru No. 59061/2016), 29 Kasım 2016.

sağlamadığını kaydeder. Ayrıca, Taraf Devlet, yazarların Anayasa Mahkemesindeki yargılama işlemlerinin gereğinden uzun süreceği iddialarını reddetmediğini belirtmektedir. Buna ek olarak, Taraf Devletin, yazarların etkili yasal temsillere erişim eksikliğinin, Anayasa Mahkemesine şikayette bulunmalarını engellediği iddiasını çürüten herhangi bir bilgi vermediğini belirtmektedir. Ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, mahkeme öncesi gözaltına alınma ile ilgili davalarda, Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel şikayetin giderilmesinin etkinliği konusundaki endişelerini dile getirdiğini belirtmiştir. Anayasa Mahkemesinin alt mahkemeleri tarafından, başvuranların haklarının ihlal edildiğine dair bulgular edinilmiştir.¹⁵ Komite ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel şikayetlerin giderilmesinin gerek teorik gerekse pratikte etkili olduğunu kanıtlamanın hükümetin üzerine düştüğünü belirttiğini bildirdi.¹⁶ Anayasa Mahkemesi nezdinde bir şikayetin giderilmesinin etkinliğini destekleyen dosya hakkında daha detaylı bilgi edinilememesi durumunda, Komite, Anayasa Mahkemesi nezdindeki bireysel şikayetlerin, kanun hükmünde kararname uyarınca, yazarların tutuklanmasına karşı etkili olacağını Taraf Devletin gösteremediğini belirtmiştir.

8.6 Komite, Taraf Devletin, yazarların CMH'nin 141. maddesi uyarınca, tazminat talebinde bulunmayarak iç çareleri tüketemediklerini bildirdiğini belirtmektedir. Bununla birlikte, bu hüküm kapsamında sağlanan bir çözümün yazarların duruşma öncesi tutukluluğunu sona erdirmeyeceğini ve bu nedenle isteğe bağlı Protokolün 5 (2) (B) maddesi uyarınca etkili bir çözüm olamayacağını belirtilmektedir.

8.7 Komite, Taraf Devletin, yazarların 6, 7, 10 ve 14. maddelerdeki iddialarıyla ilgili olarak, yazarların bu iddiaları yerel bir otoriteye başvuruda bulunmayarak, yerel hukuk yollarını tüketemediklerini belirttiğine dikkat çekti. Komite, yazarların kötü muameleye maruz kaldıklarını, İsmet Özçelik'in bu konuda danışmanına bilgi verdiğini ve Türk Barosu tarafından atanan avukatın çıkarlarını savunmak için herhangi bir işlem yapmak bir yana, işlemediği suçları itiraf etmeye ikna etmeye çalıştığını belirtiyor. Ayrıca, yazarların Türk Adalet sistemi hakkında bir geçmişleri veya altyapıları/ bilgileri olmadığı iddiası da yenileniyor. Komite bu iletişim yazarlarının, Mevcut hukuk yollarının¹⁷ araştırılması için gereken özeni göstermesi gerektiğini, ancak bu durumda, yazarların, bu iddiaları ilgili yerel makamlara bildirmiş olmaları ya da danışmanlarına kendi adlarına bu konuda talimat vermedikleri konusunda herhangi bir bilgi ya da kanıt sunmadıklarını belirtmektedir. Komite buna göre, isteğe bağlı Protokolün 5 (2) (B) maddesi uyarınca yazarların iddialarını 6, 7, 10 ve 14. maddeler uyarınca kabul edilemez bulur.

8.8 Komite, Taraf Devletin, Sözleşme'nin 4. maddesi uyarınca Taraf Devletçe derogasyon ilanı yapıldığı için, yazarların 9. madde kapsamındaki iddialarının kabul edilemez olduğunu bildirmektedir. Komite, bir Devletin Sözleşme'nin 4. maddesine atıfta bulunmadan önce, iki temel koşulun karşılanması gerektiğini hatırlatır: Ulusal güvenliği tehdit eden acil bir durum söz konusu olmalı ve Taraf Devlet resmen bunu ilan etmiş olmalı.¹⁸ Komite, Taraf Devlet'in 20 Temmuz 2016'da olağanüstü hal ilan ettiğini, darbe girişimi süresince ve sonrasında kamu güvenliği ve düzenine tehdit teşkil eden ciddi durumları ilan ettiğini belirtti. Yazarların, Sözleşmenin 4. maddesi kapsamında, acil durumun meydana geldiğine itiraz etmedikleri belirtilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Türkiye Anayasa Mahkemesi, darbe girişiminin, Avrupa İnsan Hakları ve Anayasa Sözleşmesi'nin 15. maddesi çerçevesinde ulusun hayatını tehdit eden bir kamu acil durumunun varlığını ilan ettiğini tespit etmiştir.¹⁹ Komite, bu nedenle, Sözleşmenin 4. maddesi anlamında, kamu acil durumuna neden olan bir durumda istisna yapıldığını düşünmektedir. Bununla birlikte, Taraf Devlet, yazarların, herhangi bir şekilde, Taraf

15 _____ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, *Mehmet Hasan Altan / Türkiye* (başvuru No. 13237/17), 20 Mart 2018, para. 142 ve *Şahin Alpay / Türkiye* (başvuru No. 16538/17), 20 Mart 2018, paragraf 121.

16 _____ Aynı yerde

17 _____ Bakınız, *diğerlerinin yanı sıra, V. S v. Yeni Zelanda* (CCPR / C / 115 / d / 2072 / 2011), par. 6.3, *Garcia Perea/İspanya* (CCPR/C/95/D/1511 / 2006), par. 6.2; ve *Zsolt Vargay / Kanada* (CCPR / C / 96 / D / 1639 / 2007), par. 7.3.

18 _____ Genel yorum No. 29 (2001), par. 2.

19 _____ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, *Mehmet Hasan Altan / Türkiye* (başvuru No. 13237/17), 20 Mart 2018, par. 88 ve 93 *Şahin Alpay / Türkiye* (başvuru No. 16538/17), 20 Mart 2018, par. 72-78

Devlet topraklarındaki acil durum(OHAL) ilanında öngörülen tehlikelerle nasıl bağlantılı olduklarını veya KHK'lar uyarınca duruşma öncesi tutukluluklarının, güvenlik durumuyla ilgili olarak nasıl bir bağlantısının olduğunu açıklamada yetersiz kalmıştır. Komite, yazarların, Taraf Devlet tarafından kendi davalarında alınan önlemlerin orantılılık, tutarlılık ve ayrımcılık yapmama ilkelerine uymadığını belirtmektedir. Komite, yazarlara karşı alınan önlemlerin, gerekli olup olmadığına ilişkin değerlendirmenin, iletişimin esas bağlamında incelenmesi gerektiğini düşünmektedir.

8.9 Komite, yazarların Sözleşme'nin 9. maddesi kapsamındaki haklarının ihlal edildiğini, Türkiye tarafından başlatılan iade sürecine ilişkin herhangi bir yargı prosedürü olmaksızın, Türk makamlarının kontrolü veya talimatları altında hareket eden kişiler tarafından Malezya'dan Türkiye'ye götürüldüklerini belirtmektedir. Komite, dosyayla ilgili sınırlı bilgilere göre, yazarların Türkiye'ye götürülmeden önce Malezyalı yetkililer tarafından gözaltına alındığını belirtti. Komite, dosyadaki bilgilerin, yazarların Türk makamlarının etkin kontrolü altında Türkiye'ye iade edildiği sonucuna varılmasına izin vermediğini belirtiyor. Bu nedenle, isteğe bağlı Protokolün 1. maddesi uyarınca iletişimin bu bölümünü kabul edilemez bulur.

8.10 Komite, I.A'nın şikayetini Komiteden geri çektiğini belirtiyor. Bu nedenle, onunla ilgili olarak iletişimi durdurulmasına karar vermektedir.

8.11 Komite, iletişimin kabul edilebilirliğine ilişkin diğer zorlukların yokluğunda, Sözleşmenin 9. maddesi uyarınca yazarların iddialarının geri kalanıyla ilgili olan esaslara ilişkin değerlendirmeleriyle ilerlendiği sürece iletişimi kabul edilebilir ilan eder.

Sağlam temele dayanan iddianın değerlendirilmesi

9.1 Komite, Taraflarca kendisine sunulan tüm bilgiler ışığında, isteğe bağlı Protokolün 5.maddesi(1) uyarınca sağlanan iletişimi değerlendirmiştir.

9.2 Taraf Devlet'in Sözleşme'nin 4. maddesi uyarınca ihlaline ilişkin olarak Komite, Sözleşmeden kaynaklanan herhangi bir önlem için temel gereklilik, söz konusu önlemlerin sınırlı olması ve orantılılık ilkesi uyarınca kesin olarak istenen ölçüde olmasıdır şeklinde belirtti. Komite ayrıca, belirli bir hükümden izin verilebilir bir istisna yapmanın, istisna uyarınca alınan özel önlemlerin gerekliliğini ortadan kaldırmadığı gerekçesine atıfta bulunur.²⁰ Keyfi olarak gözaltına alınmaya karşı temel teminat, 4. maddede ele alınan durumlarda bile, makul olmayan veya gereksiz olarak özgürlükten yoksun bırakılmasını haklı çıkaramadığı sürece, tartışılmaz niteliktedir. Bununla birlikte, ulusun güvenliğini tehdit eden bir kamu acil durumunun varlığı ve doğası, belirli bir tutuklamanın veya gözaltı sürecinin keyfi olup olmadığının belirlenmesinde yardımcı olabilir.²¹

9.3 Komite, Sözleşmenin 9. maddesi uyarınca yazarların iddiasına dikkat çeker. Yazarların, Türkiye'deki tutuklamalarının kararnameler uyarınca yasadışı olduğunu iddia etmedikleri belirtilmiştir. Bu nedenle Komitenin ele aldığı konu, tutukluluklarının keyfi olup olmadığını göz önünde bulundurmaktır. Komite, "keyfilik" kavramının, uygunsuzluk, adaletsizlik, öngörüülebilirlik eksikliği ve gerekli yasal işlem sürecinin makul olmaması, gereklilik ve orantılılık unsurlarını ve cezai suçlamalarda gözaltı süreci gibi unsurları içerecek şekilde yorumlanması gerektiğini hatırlatır.²²

9.4 Komite, yazarların, aleyhindeki suçlamalar konusunda bilgilendirilmediklerini ve tutuklanmalarının kesin nedenlerinin farkında olmadıklarını; dava dosyalarına erişimlerinin bulunmadığını; ve Taraf Devlet tarafından yargılama öncesi tutuklanmayı gerektiren bir suç işlediğine dair makul bir şüpheye dayanarak hiçbir kanıt sunmadığını belirtmiştir. Taraf Devlet, yazarların tutukluluğunun, olağanüstü hal, istisna bidirimi, yazarların soruşturma kapsamı ve iddia edilen suçların ciddi ve karmaşık doğası dikkate alınarak keyfi veya asılsız sayılmayacağını kabul etmektedir. Polis soruşturması kapsamında sorulan sorular ve Cumhuriyet Başsavcılığı ve mahkeme nezdindeki duruşmalar yoluyla yazarların kendilerine yöneltilen suçlamalardan haberdar oldukları Taraf Devletçe savunuluyor. Komite, tutuklanan kişilerin, işledikleri suçları araştırmak veya cezai yargılama amacıyla

20 _____ Genel yorum No. 29 (2001), par. 4.

21 _____ Genel yorum 35 (2014), par. 66.

22 _____ Genel yorum 35 (2014), par. 12.

tutuklanıp suçlandıkları durumda, suçlandıkları konu ile ilgili derhal haberdar edilmesi gerektiğini hatırlatır.²³ Komite, Taraf Devlet'in, yazarların tutuklamalarının sebebi veya aleyhindeki suçlamalar hakkında bilgilendirildiğini iddia etmek amacıyla tutuklama emri, ya da adli işlemlerin dökümleri gibi herhangi bir belge sunmadığını belirtmektedir. Ayrıca, Taraf Devletin, soruşturma sırasında yazarlara yöneltilen sorular hakkında hiçbir bilgi sağlamadığını da belirtmektedir. Komite ayrıca, Taraf Devletin, Turgay Karaman'ın tutuklanmasını haklı çıkaracak herhangi bir kanıt sağlamadığını; İsmet Özçelik'e karşı var olan tek kanıtın ise Bylock kullanımı ve Bank Asya'daki fonlarının birikimi olduğunu ayrıca belirtir. Bu şartlar altında, Komite, Taraf Devletçe, yazarların aleyhindeki suçlamalar ve tutuklanma nedenleri hakkında derhal bilgilendirildiklerini, ya da tutukluluklarının makul olma ve gereklilik ölçütlerinin karşılandığını kanıtlandığını tespit edememiştir. 4. maddeye uyarınca yapılan bir değişikliğin, makul olmayan veya gereksiz olarak özgürlükten yoksun bırakmayı haklı çıkarmayacağı hatırlatılır.²⁴ Bu nedenle Komite, yazarların tutukluluğunun, Sözleşme'nin 9. (1-2) maddesi uyarınca haklarını ihlal ettiğine karar vermiştir.

9.5 Komite, yazarların, hakim önüne çıkarılmalarının, sırasıyla 19 ve 21 gün sürdüğünü, tutukluluklarının gözden geçirilmesi adına şahsen veya avukat tarafından yeniden mahkemeye çıkma imkanlarının olmadığını belirtmektedir. Yazarların 12 Mayıs 2017'de Türkiye'ye geldiklerinde gözaltına alınmış olmaları, Cumhuriyet Savcısı'nın emriyle gözaltı süresinin 18 Mayıs 2017 tarihinde yedi gün daha uzatılmış olması ve yazarların 23 Mayıs 2017 tarihinde tutuklandıklarını Taraf Devlet belirtmektedir. Komite, dosyadaki bilgilere dayanarak, yazarların iddialarına göre, Türk makamlarının talebi üzerine, yazarların Türkiye'ye gönderilmeden önce Malezya makamları tarafından gözaltına alındıklarını belirtmektedir (bkz. par.8.9). Ancak, dosyada, yazarların Türkiye makamlarına gönderilmeden önce Türk makamlarının etkin kontrolü altında olduğunu gösteren herhangi bir somut bilginin yokluğunda, Komite, Türk makamlarına atfedilen gözaltı süresinin 12 Mayıs 2017 tarihinde başladığını varsaymaktadır. Yazarlar, 23 Mayıs 2017 tarihinde, yani Türk makamları tarafından gözaltına alındıktan 11 gün sonra bir hakim karşısına çıkarılmıştır.

9.6 Komite, cezai suçlamadan tutuklanan veya gözaltına alınan herhangi bir kimsenin, yargı yetkisinin kullanılması için yasalarca yetkilendirilen bir hakim veya başka bir memurun önüne derhal getirilmesi gerektiğini hatırlatır. Bu hak, bir kişinin gözaltına alınmasına veya adli kontrol altına alınmasına ve ya soruşturmaya tabi tutulma durumunda geçerlidir. Yargı gücünün uygun bir şekilde kullanılması, ele alınan konularla ilgili olarak bağımsız, nesnel ve tarafsız olan bir otorite tarafından uygulanmasını gerektirir. Buna göre, bir Cumhuriyet Savcısı, Antlaşmanın (9) 3.maddesi uyarınca yargı yetkisini kullanan bir memur olarak kabul edilemez.²⁵ "Derhal"ın tam anlamı nesnel koşullara bağlı olarak değişebilirken, gecikmeler tutuklamadan itibaren birkaç günü geçmemelidir. 48 saatten daha uzun herhangi bir gecikme kesinlikle istisnai olarak kalmalı ve gerekçelerle desteklenmelidir.²⁶ Komite, bu acil durumun zaman olarak meydana gelen herhangi bir istisna durumunda gerekçe gösterilmesi gerektiğini belirtir. Gözaltına alınan gerekli olduğu tespit edildikten sonra, bunun olası alternatifler eşliğinde, makul ve gerekli olup olmadığının periyodik olarak tekrar incelenmesi gerekir.²⁷

9.7 Komite, yazarların, hakim yargılamasından önceki sürecinin 11 gün sürdüğünü, sonuçta bir hakimin veya adli makamın önüne derhal çıkarılmadıklarını belirtmektedir. Komite ayrıca yazarların 23 Mayıs 2017 tarihinde tutuklanmasından bu yana, tutuklama kararının yeniden incelenebilmesi için şahsen ya da avukat aracılığıyla tekrar başvurma ihtimallerinin bulunmadığını ve bu durumun iki yıla yakın sürdüğünden bahsetmektedir. Taraf Devlet'in, yazarların bu konudaki iddialarını reddetmediğini ve Taraf Devlet'in ayrıca, yazarlara karşı tutuklama kararlarının periyodik olarak yeniden incelenip incelenmediğine dair herhangi bir bilgi sağlamadığına da işaret edilir. Komite, böylesi bir gecikmenin ve yazarların tutukluluğunun devam etmesinin gerekliliği ve makul olup olmadığına dair

23 _____ Genel yorum 35 (2014), par. 29.
24 _____ Genel yorum 35 (2014), par. 66.
25 _____ Genel yorum 35 (2014), par. 32.
26 _____ Genel yorum 35 (2014), par. 33.
27 _____ Genel yorum 35 (2014), par. 38.

yeniden inceleme eksikliğinin, özellikle de yazarların 9 (1-2) maddesi uyarınca iddialarına dair bulgularını dikkate alarak, kesin olarak bu durumun gerekli olduğunu kabul etmemektedir. Komite buna göre Sözleşme'nin 9. (3) maddesi uyarınca yazarların haklarının ihlal edildiğine ulaşmaktadır.

10. Komite, İsteğe Bağlı Protokolün 5 (4) maddesi uyarınca hareket ederek, yazarların, Sözleşme'nin 9 (1-3) maddesi uyarınca haklarının ihlal edildiği görüşündedir.

11. Sözleşmenin 2 (3) (a) maddesi uyarınca, Taraf Devlet, yazarlara etkili bir çözüm sağlama yükümlülüğu altındadır. Bu, Sözleşme hakları ihlal edilen kişilere tam tazminat verilmesini gerektirir. Buna göre, Taraf Devlet, diğerlerinin yanı sıra, yazarları serbest bırakmak ve onların maruz kaldıkları ihlaller için yeterli miktarda tazminat sağlamakla yükümlüdür. Taraf Devlet de gelecekte benzer ihlallerin ortaya çıkmasını önlemek için gerekli tüm adımları atmakla yükümlüdür.

12. İsteğe Bağlı Protokol'e taraf olarak, Taraf Devlet, Sözleşmenin ihlal edilip edilmediğine karar vermek için Komitenin yetkinliğini kabul etmiştir, ve Sözleşmenin 2. Maddesi uyarınca, Taraf Devlet, sınırları dahilindeki tüm bireylere, Sözleşmede tanınan hakları sağlamak, etkili ve uygulanabilir bir çözüm sağlamak için taahhütte bulunmuştur. İhlalin gerçekleştiği tespit edildiğinde, Komite, Taraf Devletten, 180 gün içinde Komite'nin Görüşlerini yürürlüğe sokmak üzere alınan önlemler hakkında bilgi alma talebinde bulunmaktadır. Taraf Devletten mevcut görüşleri kendi resmi dilinde yayınlaması talep edilir.

Ek**Bay Gentian Zyberi'nin bireysel görüşü (kısmen eşzamanlı, kısmen muhalif)****Arka Plan**

1. 15 Temmuz 2016'da Türkiye, Türk hükümetini ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı devirmeyi amaçlayan Türk anayasal düzenine karşı bir suç saldırısı niteliğinde olan bir darbe girişimine maruz kaldı. Türkiye, 2 Ağustos 2016 tarihinde Sözleşme'nin 4. maddesine göre bir istisna yapacağını Genel Sekretere bildirmiştir. Bu nedenle alınan tedbirler, ICCPR'nin(Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi) 2/3, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 19, 21, 22, 25, 26 ve 27. maddeleri (Komite'nin görüşleri: paragraf 1.1 ve 3. dipnot) kapsamındaki yükümlülüklerin istisna edilmesine neden olabilir. Türkiye'de OHAL 19 Temmuz 2018 tarihi itibarıyla kaldırılmıştır (para. 1.1).

Eşzamanlı görüş

2. Sözleşmenin 9 (1-3) Maddesinin (paragraf 10) ihlal edildiğinin ortaya çıktığı konusunda Komite ile tamamen aynı fikirdeyim). Bu şartlar altında, Komite, Taraf Devletçe, yazarların aleyhindeki suçlamalar ve tutuklanma nedenleri hakkında derhal bilgilendirildiklerini, ya da tutukluluklarının makul olma ve gereklilik ölçütlerinin karşılandığının kanıtlandığını tespit edememiştir. Bu nedenle Komite, yazarların tutukluluğunun, Sözleşme'nin 9. (1-2) (par. 9.4) maddesi uyarınca haklarını ihlal ettiğine karar vermiştir. Komite, böylesi bir gecikmenin ve yazarların tutukluluğunun devam etmesinin gerekliliği ve makul olup olmadığına dair yeniden incelemede bulunulmamasının, özellikle de yazarların 9 (1-2) maddesi uyarınca iddialarına dair bulgularını dikkate alarak, kesin olarak bu durumun gerekli olduğunu kabul etmemektedir. Bu, Komitenin Sözleşmenin 9(3) maddesi (par. 9.7) uyarınca yazar haklarının ihlal edildiğine ulaşmasına yol açmıştır.

Muhalif görüş

3. Komitenin isteğe bağlı Protokol'ün 1. maddesi uyarınca yazarların 9. maddenin ihlali edilerek Malezya'dan Türkiye'ye yasadışı şekilde getirilmelerinin kabul edilemez olduğu kararına katılmamaktayım.²⁸ Yazarlar, kaçırma girişimine maruz kaldıklarını (paragraf 2.2) ve bu konuda herhangi bir iade davası açılmadığını veya adli karar alınmadığını iddia etmişlerdir (paragraf 2.4). Yazarın, Malezyalı avukatlarına göre, Malezya Özel Şube, 11 Mayıs 2017 akşamı kendilerini gizli olarak Türk istihbarat subaylarının mevcudiyetinde gözaltına almış, ardından ailelerine veya hukuk danışmanlarına bunu bildirilmeden Ankara'ya götürülmüşlerdir (para. 7.3). Türkiye, yazarların Malezya'dan çıkarılmasına ilişkin, ne yazarlara, ne de Komiteye herhangi bir belge sunmamıştır. Bu şartlar altında, Komite yazarların talebini kabul ederek, yazarların Malezya'dan yasadışı yoldan çıkarılmasında Türkiye'nin bu durumdaki etkin rolüyle, 9. Maddeyi ihlal etmekten sorumlu bulmuştur.

4. Ayrıca, Komitenin, isteğe bağlı Protokol'ün 5(2)(B) maddesine dayanarak, 7, 10 ve 14.maddeler uyarınca yazarların iddialarının kabul edilemez bulmasına katılmamaktayım. Birincil genel bakış açısından, darbeden sonra Türkiye'deki genel yasal ortam, FETÖ / PDY'nin bir parçası olduğu veya bağlı olduğu iddia edilen kişiler için, hukuki meslekleri icra eden bir kısım kişiler de dahil olmak üzere olumsuz etkilenmiştir.²⁹ İkincisi ve özellikle

28

_____ Malezya Sözleşmeye ve isteğe bağlı Protokole taraf değildir.

29

_____ Diğerlerinin yanı sıra, Venedik Komisyonu tarafından 109. Genel Kurul Toplantısı'nda kabul edilen 15 Temmuz 2016 tarihli başarısız darbe girişiminden sonra kabul edilen 667-676 sayılı OHAL Kanununa ilişkin görüşe bakınız(Venedik, 9-10 Aralık 2016), özellikle de 32-38 s.

eldeki durumla ilgili, yazarlar kendileri için mevcut olan yasal mekanizmaları sonuçsuz da olsa kullanmaya çalıştılar.

5. Yazarlar, savunma avukatı bulmanın son derece zahmetli olduğu göz önüne alındığında, gerçek yasal temsil ve yardımlara dayanamadıklarından, iç hukuk yollarının tüketilmesinin engellendiğini iddia etmişlerdir (paragraf 5.6). Yazarlar, Türk Adalet Sistemi hakkında hukuki bir geçmişleri veya bilgileri olmadığını ve bu nedenle hukuki yardım yokluğunda iç yargılamayı başlatacak konumda olmadıklarını belirtmektedir(par 5.6). Komite ile iletişimin yazarlarının mevcut çözümlerin takibinde gereken özeni göstermesi gerektiği konusunda hemfikirken, böyle bir takibin ancak bu tür çabalara elverişli bir ortamda gerçekleştirilebileceği fikrine sahibim. Darbeden sonra Türk hukuk sistemi,Hakim ve savcıların neredeyse üçte birinin (4.424) Gülen hareketi ile komplo kurma iddiaları sebebiyle tasfiye edildiği, 2,386 hâkim ve savcının gözaltına alındığını (5.7. Par), söz konusu süreçte standartların korunması için elverişli bir ortam sağlanmadığı belirtiliyor.

6. Yazarlar, cezalarını sonuca ulaşmaksızın temyiz etmişlerdir (para. 5.3). Bay Özçelik, hukuk danışmanına kötü muameleye maruz kaldığını ve ailesinin tehdit edildiğini bildirmiştir (para. 3.4). Her iki yazar da yaklaşık iki yıldır, herhangi bir suçlama veya görüşme tarihi olmaksızın gözaltında tutulmaktadır. Bu gerekçeler, Komiteyi, Seçmeli Protokol'ün 5 (2) (b) maddesinin ikinci paragrafına, makul olmayan bir şekilde iç hukuk yollarının uzatıldığına daha fazla ağırlık vermesi gerektiği şeklinde yönlendirmektedir.

7. Belki de bu durumda, adli idare kapsamındaki sorunları özetleyen şey, Sözleşme'nin 14. (3) (g) maddesi uyarınca adil yargılanma hakkının ihlal edilmesidir. Türkiye Barolar Birliği tarafından Sayın Özçelik'e verilen avukat, müvekkilinin çıkarlarını savunmak için herhangi bir eylemde bulunmamakla birlikte, bunun yerine, işlemediği suçları itiraf etmesi için onu ikna etmeye çalışmaya devam etti (5.6). Sözleşme'nin 14. (3) (g) Maddesi, bir bireyi kendine karşı tanıklık etmek veya suçu itiraf etmeye zorlanmaktan korumaktadır. Sanık haklarını korumak yerine, hukuk danışmanı kasıtlı olarak bu hakları zedelemektedir.

8. Son olarak, Komite, iddiaları reddetmek için Taraf Devlet tarafından herhangi bir belge veya delil sunulmamasının sorun teşkil ettiği sonucuna ulaşmaktadır.

İşbu belge, tarafımdan aslına uygun olarak tercüme edilmiştir. 06.06.2019

İngilizce - Türkçe Yeminli Çevirmen

Ahmet Enis BABADAĞ
Yeminli Tercüman